

**Společná obchodní politika
EU (obchod s nečleny)
2016**

Právní regulace zahraničně obchodních vztahů ČR

- aspekt **veřejnoprávní** (politická, správní, finanční regulace)
  - obchod uvnitř EU (intraunijní)
  - obchod s nečlenskými státy
- aspekt **soukromoprávní** (vztahy mezi obchodníky)
- stav **před vstupem** do EU
- stav **po vstupu** do EU
  - uvnitř EU: vnitřní trh
  - **navenek: společná obchodní politika**

Veřejnoprávní úprava vnitřního trhu EU

- řídí se **právem EU**
- **společný // jednotný vnitřní trh**
- terminologie („dovoz“ = akvizice, „vývoz“ = transakce)
- pojem **zboží**
  - hodnota, předmět transakce
  - dovoz z nečlenských států
- uplatnění práva EU

Odbourání překážek volného pohybu zboží uvnitř EU

- **tarifní** (zrušení vnitřních cel a dávek)
- **daňové** (zákaz daňové diskriminace)
- **netarifní (kvantitativní omezení a obdobná opatření)**
  - definice obdobných opatření, Dassonville atd.
  - „kupujte české zboží“
  - možné výjimky
- **další překážky (státní podpory, monopoly)**

Veřejnoprávní úprava obchodu s nečlenskými státy - 1

- **společná obchodní politika**
- **Evropská integrace prostřednictvím celní unie: celní unie je prvotní, od ní se odvíjí společná obchodní politika**
- **vnitřní a vnější aspekt celní unie**
- **celní unie**
  - pojem, zóna volného obchodu, stadia integrace
  - teritoriální rozsah

Veřejnoprávní úprava obchodu s nečlenskými státy – 1a

- **SPOLEČNÁ OBCHODNÍ POLITIKA EU:**
- Spočívá na celní politice a na společných obchodních pravidlech vzhledem k třetím zemím
- zásady: čl. 206 a n. SFEU
- Cíle: harmonický rozvoj světového obchodu
- odstranění omezení mezinárodního obchodu (a co nekompetitivní země – protekcionismus - ?)
- snižování celních a jiných překážek (ochrana tuzemských výrobců - ?)
- přímé zahraniční investice (kam jdou zisky - ?)

Veřejnoprávní úprava obchodu s nečlenskými státy - 2

čl. 207 (býv. 133) - **základ (obsah) společné obchodní politiky** - jednotné zásady:

- úpravy celních sazeb
- uzavírání celních a obchodních dohod
- obchodní aspekty duševního vlastnictví
- přímé zahraniční investice
- sjednocování liberalizačních opatření (minulost)
- vývozní politika
- dovozní politika: opatření na ochranu obchodu (dovozu) - dumping, subvencování
- - *pramen práva: nařízení - řádný legislativní postup*

Veřejnoprávní úprava obchodu s nečlenskými státy – 3

- **výlučná pravomoc EU**
  - rozsah
  - zpětná delegace
- **co zahrnuje výlučná pravomoc věcně: stanovisko ESD**
  - Dohoda o zřízení WTO a GATT (zboží) – zcela
  - GATS (služby) a TRIPS (duševní vlastnictví: částečně)
    - služby v oblasti kulturní a audiovizuální (Francie)
    - dopravní služby: zvláštní režim
- **jednání o clech a obchodu v rámci WTO a ve vztahu k jednotlivým třetím státům**
- **Výbor 133 - koordinace postojů - 1x týdně**
- **WTO**

Vztah k WTO

- **Charakter WTO, členství EU a členských států EU**
- **Smlouvy WTO:**
  - **závazné pro EU a členské státy**
  - **přednost před sekundárním právem**
  - **není automaticky přímý účinek v právu EU**

Právní nástroje společné obchodní politiky - přehled

- **Autonomní** = sekundární právo EU
  - nařízení, rozhodnutí, jiná opatření
  - věcně:
    - cla – celní tarif, celní kodex, závazky GATT, WTO
    - regulace dovozu a vývozu – jednotná pravidla
- **smluvní** = mezinárodní smlouvy uzavírané EU s nečleny

Smluvní nástroje společné obchodní politiky

- Uzavírání mezinárodních dohod: čl. 218, Rada rozhoduje QV, kromě služeb, obchodních aspektů duševního vlastnictví a přímých zahraničních investic (jednomyslně)
- **Zóny preferenčního obchodu**
- ESVO, EHP – [viz zvlášť](#)
  - struktura, působnost – EHP = EU + ESVO - CH
  - legislativa EU

Smluvní nástroje společné obchodní politiky

- **Evropské dohody o přidružení:**
- **Černá Hora, Srbsko a Bývalá jugoslávská republika Makedonie a Albánie** jsou pak oficiálními kandidátskými zeměmi. S Černou Horou a Srbskem byla zahájena přístupová jednání a v jejich rámci byly otevřeny příslušné kapitoly. Potenciálními kandidátskými zeměmi jsou rovněž Bosna a Hercegovina a Kosovo.
- - celní unie s Tureckem
- - partnerství (země býv. SSSR), Ukrajina
- - středozeří (Euro-med)
- - volný obchod s JAR, preferenční dohoda s Mexikem aj.
- **kontrolováno Výborem pro obchodní dohody WTO, lze podle WTO**
- ----- 101016 -----
- **ACP - Vztahy k RZ (banány) – Smlouva z Cotonou 2003 – GSP (viz dále)**
- **Švýcarsko – dvoustranné smlouvy**
- **USA, Kanada (nové dohody o volném obchodu ve stadiu sjednávání)**

GSP (Všeobecný systém preferencí)

- Státy zahrnuté do tohoto systému dováží zboží do EU *bezcelně nebo se sníženým clem* – nové **nařízení č. 978/2012**
- Základní osa systému GSP v podobě tří různých režimů zůstává zachována:
- **obecný režim "GSP"** — je poskytován rozvojovým zemím na základě výše jejich příjmu na hlavu;
- **speciální pobídkový režim pro udržitelný rozvoj a řádnou správu věcí veřejných "GSP+" — dodatečné preference** (nulová celní sazba pro vybrané produkty) pro rozvojové země, které se zavázaly implementovat základní mezinárodní konvence Organizace spojených národů a Mezinárodní organizace práce;
- **zvláštní režim pro nejméně rozvinuté země "EBA"** — bezcelní dovoz všeho kromě zbraní.
- Hlavní změnou v novém nařízení je proto snížení počtu příjemců preferencí tak, aby z GSP těžily jen ty státy, které to skutečně potřebují, a nebyl na ně vyvíjen takový konkurenční tlak.

Evropský hospodářský prostor - 1

- Dohoda o EHP 1994
  - **struktura, působnost – EHP = EU + ESVO - CH**
  - **legislativa EU**
- Zahrnuje: plná práva a povinnosti vnitřního trhu EU (s výjimkami) - čtyři svobody vnitřního trhu a některé související politiky (hospodářská soutěž, doprava, energetika a hospodářská a měnová spolupráce) + horizontální politiky, které jsou úzce propojeny se čtyřmi svobodami: sociální; politiky na ochranu spotřebitele, v oblasti životního prostředí, statistik a práva obchodních společností
- Výjimky – vynětí:
  - společná zemědělská politika a společná rybolovná politika
  - celní unie;
  - společná obchodní politika;
  - daňová harmonizace,
  - společná zahraniční a bezpečnostní politika;
  - spravedlnost a vnitřní věci (nicméně všechny země ESVO jsou součástí schengenského prostoru);
  - hospodářská a měnová unie

Evropský hospodářský prostor - 2

- 1. Začlenění právních předpisů EU do práva EHP
- Nové předpisy v oblasti vnitřního trhu přezkoumává **Smišený výbor** EHP složený ze zástupců EU a výše uvedených tří států ESVO/EHP - **rozhoduje, které právní předpisy by měly být začleněny do EHP.**
- Začlenění právních předpisů formálně probíhá tak, že dané akty jsou zařazeny na **seznam protokolů a příloh k Dohodě o EHP** (již několik tisíc aktů EU).
- 2. Provedení ve vnitrostátním právu
- Jakmile je některý právní akt EU začleněn do Dohody o EHP, musí být proveden ve vnitrostátním právu zemí ESVO/EHP (požadují-li to příslušné vnitrostátní předpisy).
- Forma: rozhodnutím vlády nebo může být vyžadován souhlas parlamentu

Vztahy EU – Švýcarsko jen dvoustranné dohody

- První balíček („**dvoustranné dohody I**“, přijaté v roce 2002): oblasti letecké dopravy, veřejných zakázek, výzkumu, zemědělství, technických překážek obchodu (které mají být odstraněny pomocí zásady vzájemného uznávání), pozemní dopravy, **svobody usazování a volného pohybu osob**. Tento poslední bod je v současné době předmětem sporu, protože v únoru 2014 se ve Švýcarsku konalo referendum o ročních kvótách pro zahraniční pracovníky a o dalších předpisech upravujících imigraci. Schválení referenda těsnou většinou ohrožuje dvoustranné dohody a může vést k ukončení celého balíčku, nebude-li nalezeno diplomatické nebo institucionální řešení.
- Druhý balíček („**dvoustranné dohody II**“, přijaté v roce 2005): dohody ze Schengenu a Dublinu, zdanění příjmů z úspor v podobě úroků, boj proti podvodům, **zpracované zemědělské produkty**, statistiky, důchody, životní prostředí, audiovizuální program MEDIA, vzdělávání.

Veřejnoprávní úprava obchodu s nečlenskými státy - 4

- **Autonomní x smluvní nástroje:** autonomní = akty sekundárního práva EU (nařízení), smluvní: mezinárodní dohody
- **AUTONOMNÍ NÁSTROJE SPOLEČNÉ OBCHODNÍ POLITIKY**
- C L A – Jednotný celní tarif, Celní kodex (procedura celního projednání – určení původu)
  - smluvní tarif = preference
- ochranná opatření: společná
- jednotná dovozní pravidla – otevřenost
- ochranná opatření obecná - zvýšení cel, kvóty (viz postup)
- - antidumpingová opatření: je-li cena exportu do EU nižší než cena aplikovaná za normální situace ve vyvážející zemi (!?)
- - protisubvenční opatření: výrobek je subvencován vyvážejícím státem (státní podpora)
- -- regulace vývozu
- ----- 17 10 16 -----

Ochranná opatření při dovozu do EU - 1

- Nařízení [260/2009](#) o společných pravidlech dovozu (obecná úprava) – [625/2009](#) – vybrané země
- **Obecně platí:**
- zásada volného dovozu produktů
- možná ochranná opatření
- mimo textilní výrobky (zvláštní úprava)
- zvláštní režim pro některé země (nař. 625/2009) - Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Kazachstán, Rusko, Severní Korea, Tádžikistán, Turkmenistán, Uzbekistán a Vietnam

Ochranná opatření při dovozu do EU – 2

- stadia

- **Informační a konzultační postup**
- podnět členského státu Komisi
- na žádost členského státu nebo z podnětu Komise: konzultace (poradní výbor)
- lze i písemně
- konzultace se týkají: zejména dovozních podmínek, hospodářské a obchodní situace a opatření, která je případně třeba přijmout

Ochranná opatření při dovozu do EU - 3

- **Šetření**
- následuje po ukončení konzultací (existují dostatečné důkazy odůvodňující zahájení šetření)
- účel šetření: zjistit, zda dovozem daného produktu vzniká nebo může vzniknout vážná újma příslušným výrobcům v EU
- V rámci šetření Komise zkoumá:
  - objem dovozu;
  - cenu dovozu;
  - účinky na výrobce v EU;
  - jiné činitele než vývoj dovozu, jimiž vzniká nebo může vzniknout újma dotyčným výrobcům v EU.
- Po ukončení šetření předkládá Komise poradnímu výboru zprávu o výsledcích a
  - ukončí šetření
  - nebo rozhodne o zavedení dozoru nebo ochranných opatření.

Ochranná opatření při dovozu do EU - 4

- **Kontrolní opatření**
- dovoz produktů: kontroly na základě rozhodnutí Rady nebo Komise
- pokud vývoj trhu tohoto produktu **hrozí způsobit újmu výrobcům obdobných nebo soutěžících produktů v EU**, a zájmy EU vyžadují takové kontroly
- Rozhodnutí o zavedení kontrolních opatření: Komise
- formy:
  - zpětné kontroly dovozu (statistické kontroly) nebo předchozí kontroly
  - předchozí kontrola: **vyžaduje se dovozní doklad** (vydávají země EU pro všechna požadovaná množství bezplatně do nejvýše pěti pracovních dnů po obdržení žádosti dovozce, nezávisle na jeho místě usazení v EU, doklad je platný po celé EU, nezávisle na tom, která země EU jej vystavila)
- Kontrolní opatření nemusí platit v celé EU, nejde-li o předchozí kontrolu.
- - informovat Komisi o průběhu akce

Ochranná opatření při dovozu do EU - 5

- **Vlastní ochranná opatření**
- produkty jsou dováženy do EU v natolik zvýšeném množství nebo za takových podmínek, že tím výrobcům v EU vzniká nebo hrozí vážná újma
- Komise může změnit dobu platnosti dovozních dokladů vydaných kvůli kontrole
- může vytvořit postup pro povolení dovozu a zejména systém dovozních kvót
- výše kvóty nesmí být v zásadě nižší než průměr dovozu za tři poslední roky
- ve výjimečných případech omezení na jeden nebo více regionů EU
- Tato opatření přijímá Komise nebo Rada.
- Pokud některá země EU požádá o zásah Komise, přijme Komise rozhodnutí do pěti pracovních dnů po obdržení žádosti.
- Rozhodnutí Komise se sdělují Radě a zemím EU.

Ochranná opatření při dovozu do EU - 6

- Každá země EU může do jednoho měsíce předložit rozhodnutí Radě.
- Rada může toto rozhodnutí kvalifikovanou většinou potvrdit, změnit nebo zrušit. Pokud to vyžadují zájmy EU, může Rada na návrh Komise vypracovaný podle výše uvedených podmínek přijmout kvalifikovanou většinou ochranná opatření.
- výjimka pro rozvojové země, které jsou členem WTO
- Trvání ochranných opatření: max. 4 roky, lze prodloužit na další 4 roky.
- Nedotýká se opatření ve zvláštních případech – odůvodněno veřejným pořádkem, veřejnou mravností, veřejnou bezpečností, ochranou zdraví a života lidí a zvířat, ochranou rostlin, ochranou národního kulturního pokladu nebo ochranou průmyslového a obchodního vlastnictví a zvláštních devizových náležitostí

Textilní výrobky: kvóty

- Exkurz o dovozu obuvi z Číny
- Dovoz obuvi z Číny rostl od roku 2005, zmírnilo ho až uplatnění antidumpingových cel v roce 2009. Po jejich zrušení v roce 2011 se import opět zvýšil. "Nicméně i hodnota dovozu 100 milionů párů představuje spotřebu deset párů na osobu za rok, což je nereálné," uvedla projektová manažerka asociace Vlasta Mayerová. Průměrná spotřeba obuvi je v ČR přitom 3,5 až 4,5 páru ročně. Velká část dovezených bot je dál reexportována. Do ČR je totiž podle Mayerové pro asijské exportéry daleko jednodušší výrobky dovézt.
- Celkem se za 11 měsíců 2012 dovezlo do ČR 110 milionů párů bot za 12 miliard korun. Naprostá většina z Číny. Zatímco deklarovaná cena páru čínské obuvi byla 59 korun, u obuvi z Vietnamu to bylo 426 korun.
- V cenách, za které se obuv z Číny dováží, není možné v Česku ani pořídit vstupní materiály. Podle Mayerové se obuv z Číny prodává za ceny v řádu stovek korun. Podle dřívějších odhadů asociace přichází stát kvůli dovozům extrémně levných bot a textilu na daních a ztrátě pracovních míst ročně až o 70 miliard korun.
- Export obuvi z ČR v posledních letech výrazně roste, loni dosáhl od ledna do listopadu 12 miliard korun. Podle České obuvnické a kožedělné asociace ale za nárůstem stojí právě reexporty.
- Kvůli přílivu levné asijské obuvi mají čeští výrobci problémy s uplatněním na tuzemském trhu, více se tak zaměřují na vývoz. "Rozvíjí se řada výrobních kooperací se západoevr. partnery, přechází se na konstrukčně složitější výrobky a vyšší užitnou hodnotou a moderním designem. Českým výrobcům se daří 70 až 80 procent své produkce úspěšně exportovat zejména do zemí EU" .

Duševní vlastnictví – ochrana v mezinárodním obchodu EU

- **Tři směry unijní úpravy DV:**
  - udělování a trvání práv
  - efektivní ochrana (nař. 3295/94, 1383/03)
  - omezení práv - vyčerpání
- **Efektivní ochrana: padělané a pirátské zboží**
  - vyloučení z obchodu, zničení
  - provádějí orgány členských států
  - sankce podle TRIPS

Mezinárodní ochrana duševního vlastnictví - 1

- **Pojem duševního vlastnictví**
- **průmyslová práva**
  - patenty
  - průmyslové a užité vzory
  - ochranné známky
  - zeměpisná označení
- **autorská práva** a práva příbuzná
- další (integrované obvody, software)

Mezinárodní ochrana duševního vlastnictví - 2

- teritoriální povaha práv – **omezenost územního dosahu práv**
- ochrana duševního vlastnictví jako nezbytná součást mezinárodního obchodu
- **přímý finanční aspekt:** investice do vývoje
- **nepřímý fin. aspekt:** ochrana dobrého jména
- ochrana spotřebitele
- cíl: zajistit **právní čistotu zboží**, které je předmětem obchodní transakce

Mezinárodní ochrana duševního vlastnictví - 3

- Tři směry **ochrany práv k DV v mezinárodním obchodě**:
- 1. Dobrá **právní ochrana** jednotlivých práv – národní a unijní právo
- 2. **Faktická ochrana** práv – vynutitelnost (TRIPS)
- 3. **Omezení ochrany** práv (navazující obchodní transakce – vyčerpání práva)

Mezinárodní ochrana duševního vlastnictví - 4

Skutečnost:

- 1. Národní a komunitární ochrana (**ochranná známka EU, evropský patent**)
- 2. viz dále
- 3. **omezení ochrany práv – čl. 30 Smlouvy ES:**
  - oddělení existence a výkonu práva,
  - unijní vyčerpání práva

Mezinárodní ochrana duševního vlastnictví – vynucování práv

Dohoda TRIPS – trojí sankce:

- 1. opatření **správní** (zabavení)
- 2. opatření **občanskoprávní** (náhrada škody)
- 3. opatření **trestní**
- + předběžná opatření, hraniční přechody
- nařízení EU: systém zakazující dovoz, vývoz a reexport padělaného, pirátského apod. zboží